

URADNE KARTE V MERILIH 1 : 25 000 IN 1 : 50 000

Božena Lipej

UDK 528.4

URADNE KARTE V MERILIH 1 : 25 000 IN
1 : 50 000Božena Lipej, mag., Republiška geodetska uprava, Krista-
nova 1, 61000 Ljubljana, Slovenija

UDC 528.4

OFFICIAL MAPS ON 1 : 25 000 AND 1 : 50 000
SCALEBožena Lipej, mgr., Republiška geodetska uprava, Krista-
nova 1, 61000 Ljubljana, Slovenia

V prispevku so kratko opisani vzpostavitev, vsebina, upo-
raba in problematika uradnih topografskih kart v merilu
1 : 25 000 in 1 : 50 000.

The article briefly describes the setting, subject matter,
applications and problematical matter of the official maps
on 1 : 25 000 and 1 : 50 000 scale.

Naše ozemlje je večkratno prekrto s serijami načrtov in kart v različnih merilih. Za enotnost vzpostavljanja uradnih kartografskih sistemov skrbi posredno preko Republiške geodetske uprave Država Slovenija. Obnovo in vzdrževanje načrtov in kart prilagaja razpoložljivim finančnim sredstvom glede na intenzivnost sprememb in načrtovanje posegov v prostor. Sredstva so zadnja leta minimalna, zato se perioda vzdrževanja pri vseh merilih povečuje, ažurnost pa ponekod zaostaja za stanjem v naravi. S tem se delno zmanjšuje uporaba, izkazovanje uporabniških podatkov na nepopolnih geodetskih podlagah pa izgublja na verodostojnosti.

Veliko se uporabljajo karte srednjih meril, predvsem topografska karta merila 1 : 25 000 (TK 25), nekoliko manj pa topografska karta merila 1 : 50 000 (TK 50). TK 25 (slika 1) je izdelan na 197 listih, za civilno rabo pa še ni izdelanih 5 listov za območje Kočevske. Vsak list je označen s splošno nomenklaturro in krajevno označbo (primer: 012-1-3, Bled), kar olajšuje iskanje kart.

TK 25 je za Slovenijo prvič izdelal Vojaško-geografski inštitut iz Beograda v letih 1956 - 1967 s fotogrametrično metodo. Na podlagi dopolnilnih meritev v letih 1973-1974 smo dobili prve tovrstne tiskane karte postopoma za celo Slovenijo v letih 1974-1976. Tisk reambuliranih kart je bil ponovno naročen in izdelan v letih 1986-1989. Format papirja tiskanih kart je 50 x 70 cm, format koristne površine pa 39 x 56 cm (7'30" x 7'30"), kar predstavlja 134 km² zemeljske površine.

Na TK 25 so prikazani:

- hidrografska mreža z imeni, vodni objekti,

- naselja, prometna mreža, imena naselij, gora, nadmorske višine, km mreža,

- plastnice in druge reliefne značilnosti,

- gozdna in ostala vegetacija.

Za dobro polovico Slovenije so za uporabnike na voljo združeni prozorni originali TK 25, za preostalih 86 listov pa načrtujemo izdelavo združenih originalov, vključno z novimi kartami za Kočevsko, v letu 1991. Prozorni originali omogočajo razmnoževanje in izdelavo kopij v obliki ozalida, transparenta, amofilma, reprodiata in drugih. Kljub naštetim možnostim obstajajo omejitve pri uporabi. TK 25 ima stopnjo tajnosti interno, zato je nabava tiskanih kart mogoča le z vlogo in utemeljitvijo, odobritev in ustrezen režim ravnanja pa posreduje uporabnikom Republiška geodetska uprava. Za kopiranje te karte so v veljavi dodatne omejitve, ki so za uporabnike izven geodetske službe povezane z naslavljanjem vloge za kopiranje na Vojaškogeografski inštitut v Beogradu, ki odloča o upravičenosti zahteve in možnostih izvedbe naloge. Glede na veliko povpraševanje in javnost vsebine TK 25 v zahodnoevropskih državah upamo, da bomo z novimi določili, povezanimi s področjem tajnosti podatkov, dosegli javnost v tem merilu prikazanih vsebin. O veliki uporabnosti karte govori podatek, da izda Republiška geodetska uprava letno v povprečju 5 000 izvodov TK 25, kar predstavlja v primerjavi s TTN, TK 50 in preglednimi kartami 46 % vseh izdanih gradiv oziroma 73 % teh, če v primerjavo ni vključen TTN. Največji uporabniki so resorji, ki svoje evidence gradijo na razmejitvah v prostoru, in sicer: kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, infrastruktura in ostali. V letu 1991 bomo

začeli s pretvorbo podatkov v digitalno obliko in formiranjem vsebinskih slojev, ki naj bi omogočali večjo informacijsko uporabo podatkov.

TK 50 (slika 2) je bil za Slovenijo izdelan na 35 listih, orientacijo pa omogočajo dogovorjene krajevne označbe listov (primer: Jesenice). Karte je po naročilu Republiške geodetske uprave izdelal Geodetski zavod SRS v okviru srednjeročnega programa geodetskih del 1981-1985, sistematično vzdrževanje republiških originalov pa še ni bilo izvedeno.

TK 50 je bil zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za potrebe republike tiskan v štirih barvah, kar je zaradi slabše preglednosti v veliki meri zmanjšalo splošno uporabnost karte, saj je sicer izdelana v formatu 100 x 70 cm s koristno vsebino velikosti 78 x 50 cm (30' x 15'). Mnogo večjo uporabo so doživele osem barvne občinske karte in izvedenka teh kart Atlas Slovenije v merilu 1 : 50 000, ki ga je leta 1985 izdelal Geodetski zavod SRS in ga v letošnjem letu pripravlja za ponatis. Vsebinska je razdružena na založniških originalih, ki omogočajo kopiranje posamičnih ali združenih vsebin, če uporabni-

ka vse izdelane tematike ne zanimajo.

Tako so ločeno prikazani:

- situacija - naselja, ceste, železnice,
- vode - vodotoki, kanali, površinske vode, jezera, močvirja, imena voda,
- mreža razdelitve na TTN,
- meje katastrskih občin z imeni,
- meje krajevnih skupnosti z imeni, meje občin in meja države,
- opisi (notranji, zunanji),
- relief - plastnice in pogojni znaki,
- senčenje reliefa,
- gozd.

Ker je karta javna in izdelana z raznotero razdruženo vsebino, omogoča široko uporabo. Popularne so turistične in planinske izvedenke te karte kot tudi posamezne sektorske tematske karte (pedološka karta). V različnih oblikah jo uporabljajo v izobraževanju in šolstvu. Za kopiranje posamičnih in združenih originalov je treba nasloviti vlogo na Republiško geodetsko upravo, tiskane karte pa pri uporabi nimajo omejitev.

Slika 1: Izsek iz TK 25 za območje Bleda (vir: Republiška geodetska uprava, 1985).

Slika 2: Izsek iz TK 50 za območje Bleda (vir: Republiška geodetska uprava, 1981).

